

Toelichting op de Referendumverordening stadsdeel Nieuw-West 2012  
Zoals aangenomen in de vergadering van de deelraad Nieuw-West op 4 juli 2012

### Algemene toelichting

De afgelopen jaren hebben we zeer regelmatig gesproken over bewonersparticipatie op allerlei terreinen. Het houden van een referendum kan een extra stimulans zijn voor de bewoners om deel te nemen aan allerlei zaken in hun stadsdeel. De bewoners van Nieuw-West kunnen zich uitspreken voor of tegen een besluit van de deelraad. In deze verordening wordt uitgegaan van de mogelijkheid om een referendum te houden in een gedeelte van het stadsdeel.

### Artikelsgewijze toelichting

#### **Artikel 1**

Een referendum in stadsdeel Nieuw-West kan plaatsvinden op basis van een initiatief van inwoners van het stadsdeel of van de deelraad. Het betreft een zgn. raadgevend respectievelijk raadplegend referendum. Een besluit dat de deelraad op het punt staat te nemen kan inzet kan worden van een referendum. De uitslag hiervan is niet bindend.

In de vakantieperiode kunnen procedurele zaken in de knel komen. Raadsleden zijn bijvoorbeeld afwezig, zodat het democratisch proces in de knel komt. Bewoners en ambtenaren hebben vaak ook in deze periode een verlaagde aanwezigheid, zodat de voorbereiding voor het referendum schade kan worden toegebracht. Vandaar dat de vakantieperiode is gedefinieerd. Deze vakanties komen overeen met de recesperiode van de deelraad.

#### **Artikel 2**

Een referendum kan zich niet uitstrekken tot buiten het grondgebied van het stadsdeel waarin een referendum wordt gehouden. Het is echter wel mogelijk het referendum te beperken tot een deel van het stadsdeel, wanneer een aangelegenheid slechts een deel van het stadsdeel treft.

#### **Artikel 3**

Een referendum kan alleen betrekking hebben op een deelraadsbesluit, niet over een besluit van het dagelijkse bestuur.

In het tweede lid staan de uitgesloten onderwerpen genoemd. De lijst met uitzonderingen is niet limitatief. Het is de deelraad die de uiteindelijke beslissing over het al dan niet houden van een referendum neemt. Bij het nemen van de beslissing kan de deelraad ook andere relevante zaken, die niet expliciet in de lijst met uitzonderingen staan, in zijn overwegingen meenemen. Een zorgvuldige afweging is daarbij een voorwaarde om te voorkomen dat het referendum als participatie-instrument wordt uitgehold. De meeste uitzonderingen spreken voor zich. Een aantal ervan worden hierna toegelicht:

*Sub f.*: Het referendum heeft betrekking heeft op "nieuwe" onderwerpen. Hiermee wordt bedoeld dat een onderwerp zich niet leent voor een referendum als het onderwerp naar het oordeel van de deelraad zijn grondslag in een eerder genomen beslissing vindt.

*Sub j*: Er kunnen zich situaties voordoen waarin de belangen van het stadsdeel onevenredig worden geschaad als er een referendum over dat besluit kan worden gehouden. Een referendumprocedure kan een flink aantal maanden duren, terwijl er besluiten kunnen zijn die het niet mogelijk maken om een zolang periode geen duidelijkheid te hebben over het standpunt van de deelraad. Een voorbeeld is het verstrijken van een fatale termijn voor het verkrijgen van een rijkssubsidie. In dat geval biedt de referendumverordening de mogelijkheid van een belangenafweging, waarbij het belang van het stadsdeel afgewogen wordt tegen de mogelijkheid van een referendum.

*Sub h.*: Besluiten waarbij het belang van het referendum niet opweegt tegen de verantwoordelijkheid van de deelraad voor kwetsbare groepen en hun plaats in de samenleving. Hoewel het de deelraad uiteraard vrij staat deze afweging bij zijn besluit te maken ook zonder dit expliciet in de verordening op te nemen, heeft dit criterium toch een zodanig belang dat het vermelding kan verdienen. Enerzijds dwingt dit de deelraad rekening te houden met het belang van deze groepen, anderzijds geeft een

expliciete vermelding deze groepen ook betere rechtsbescherming omdat het een aanwijsbare grond voor bezwaar en beroep vormt,

Sub i.: Besluiten ter uitvoering van een besluit van een hoger bestuursorgaan of de wetgever waarbij de deelraad geen beleidsvrijheid heeft. In een dergelijk geval heeft een referendum geen enkele zin, omdat het deelraadsbesluit bij voorbaat vaststaat.

Genoemde uitzonderingen hebben zowel betrekking op referenda waarbij het initiatief van de deelraad uitgaat, als op referenda waarbij het initiatief van de bevolking uitgaat.

#### **Artikel 4**

Een referendum kan plaatsvinden op initiatief van de deelraad. Uiteraard met inachtneming van de uitzonderingen van artikel 3. De deelraad beslist bij gewone meerderheid over het houden van een referendum. Artikel 30 Gemeentewet bepaalt namelijk dat besluiten tot stand komen bij volstreekte meerderheid van stemmen. Als er tot een referendum wordt besloten komt het besluitvormingsproces stil te liggen. Het verdient daarom aanbeveling de besluitvorming zo veel mogelijk af te ronden. Alle argumenten zijn dan uitgewisseld, zodat ook het onderwerp en de vraagstelling op een zinnige wijze kunnen worden gepresenteerd. De eindbeslissing wordt na het referendum genomen

#### **Artikel 5**

Kiesgerechtigden kunnen een inleidend verzoek indienen tot het houden van een referendum. Dit artikel regelt aan welke eisen dit verzoek moet voldoen.

#### **Artikel 6**

De deelraad beoordeelt het verzoek en bepaalt of sprake is van een referendabel besluit. Als wordt verzocht om een referendum voor een deelgebied overweegt de raad of er sprake is van gebiedsoverschrijdende belangen waarvan de deelraad van mening is dat deze het houden van een beperkt referendum niet rechtvaardigen.

Wanneer het verzoek wordt gedaan door het vereiste aantal burgers, beslist de deelraad of een referendum zal worden gehouden.

#### **Artikel 7**

Een inleidend verzoek wordt gevolgd door een definitief verzoek. Een geringe steun is voldoende om het onderwerp onder de aandacht van de deelraad te brengen en de eerste stappen te zetten. Pas als er een behoorlijke steun is voor een referendum, is het logisch om de vervolgstap te zetten. Kiezers die aan de voorwaarden voor het inleidende verzoek voldeden en deze hebben gesteund, tellen mee voor het definitieve verzoek. Indien het gaat om een wijk- of buurtgericht besluit, geldt als aanvullende voorwaarde dat deze kiezers in de betreffende buurt woonachtig zijn. Daartoe speciaal bevoegde ambtenaren van het stadsdeel beoordelen net als bij het inleidende verzoek of de kiezers voldoen aan de gestelde voorwaarden.

#### **Artikel 8**

De raad neemt zo snel mogelijk een besluit over het definitieve verzoek. Dan wordt dus duidelijk of er een referendum zal worden georganiseerd of niet. De afwijzingsgronden staan opgenomen in het artikel.

#### **Artikel 9**

De deelraad bepaalt wanneer het referendum plaatsvindt. Deze datum kan vallen op een dag waarop tevens andere verkiezingen worden gehouden, maar dat hoeft niet het geval te zijn. Het combineren van verkiezingen kan in sommige gevallen praktisch zijn, omdat de kiesgerechtigden niet twee maal naar de stembus hoeven te komen. Dit kan ook de kosten van een referendum verminderen. Ook kunnen er meerdere referenda op dezelfde dag plaatsvinden. Er zal dan wel een afzonderlijk kiesregister voor ieder referendum moeten worden bijgehouden en tevens dienen de kiesgerechtigden voor ieder onderwerp een aparte oproepingskaart te krijgen.

#### **Artikel 10**

Aan de kiezer wordt de vraag voorgelegd of zij vóór of tegen het voorgenomen besluit is. De vraagstelling dient voldoende duidelijk te zijn.

**Artikel 11**

De deelraad stelt een referendumkamer in die adviseert in en over referendumprocedures. Voor de borging van onafhankelijkheid maken de leden geen deel uit van en zijn niet werkzaam bij of onder verantwoordelijkheid van stadsdeel Nieuw-West.

De leden van de referendumkamer moeten deskundig zijn op het terrein van referenda. Gedacht kan worden aan een deskundige jurist, een griffier en een lid van een andere referendumkamer. Allen met ervaring in referenda. De referendumkamer zal alleen actief zijn bij een referendumprocedure. Een secretaris zal niet betrokken zijn bij andere werkzaamheden van het referendum. Op die manier wordt de onafhankelijkheid van de referendumkamer onderstreept.

Lid 3 sub e. Het gaat hier nadrukkelijk niet om klachten die betrekking hebben op de stemming zelf. Dergelijke klachten worden afgehandeld conform artikel J 35 Kieswet.

**Artikel 12**

Het organiseren van een referendum brengt aanzienlijke kosten met zich mee. Hiermee moet dus van te voren rekening worden gehouden.

Een referendum is een lege dop als er geen campagne wordt gevoerd, en geen informatie wordt gegeven. Een subsidie voor voorstanders en tegenstanders is hiervan een onderdeel. Een deel van het budget is bedoeld voor het dagelijks bestuur. Dat organiseert het referendum hiervan. Onderdeel hiervan is opkomstbevordering.

**Artikel 13**

Voor de procedures rond de stemming kan zoveel mogelijk worden aangesloten bij de gang van zaken rond de deelraadsverkiezingen.

**Artikel 14**

Wanneer dertig procent van de kiesgerechtigden zijn stem heeft uitgebracht, wordt de uitslag van het referendum geacht geldig te zijn. Het percentage kan lager zijn dan het gemiddelde opkomstpercentage bij de deelraadsverkiezingen, maar moet hoog genoeg zijn om een drempel op te werpen. Op deze wijze komen alleen onderwerpen aan bod die door een redelijk deel van de bevolking als van belang worden beschouwd, zonder dat het praktisch onmogelijk zal worden een geldige uitslag te krijgen

**Artikel 15**

De eerste vergadering in de maand ná de dag waarop het referendum is gehouden, moet de deelraad een besluit nemen over het onderwerp waarover het referendum is gehouden.

Geldigheid van de uitslag wil niet zeggen dat de uitslag ook bindend is voor de deelraad. Het geeft enkel aan dat aangenomen mag worden dat de uitslag een voldoende draagvlak heeft onder de bevolking. De deelraad kan zich niet vooraf binden aan de uitslag van het referendum. Wel is het mogelijk dat individuele deelraadsleden, wanneer zij dat zelf wenselijk achten, vooraf te kennen geven welke consequenties zij aan een uitslag verbinden. Een dergelijke uitspraak is juridisch gezien niet bindend, maar kan wel politieke gevolgen hebben.

**Artikel 16**

Dit artikel spreekt voor zich.